

אמא,

תמיד ביקשת שאדבר באירועים (משמחים וכאלו שלא כל כך) ואני תמיד סירבתי והפעם, אני מרגישה שעלי לדבר. אז הנה אמא, אני מדברת ומקווה שאת שומעת או יודעת איכשהו שזה קורה.

ותתכונני (וגם אתם) זה קצת ארוך, אבל זה על חשבון כל הפעמים שלא דיברתי....

אתמול, אחרי הלילה הקשה בו נלחמת על נשימותיך האחרונות עד שנדמת סופית, ערכנו זהר, רני ואני רשימה של האנשים שיש להודיע ולידע אותם שעברת מהעולם הזה. הרשימה שאורכה שני טורים צפופים ומלאים בדף פוליו, כללה רק אנשים הקשורים אליך ולא כאלו שקשורים אלינו הילדים כמו חברים וחברים לעבודה שלנו.

אורכה של הרשימה הינו אחד הסמלים של חייהך. הרבה פעמים כשהגדרתי אותך בפני אנשים אחרים אחת ההגדרות היתה: "אמא שלי היא חיה חברתית". למרות הגיל המופלג שהגעת אליו (כמעט 91, למי שלא יודע) ומן הסתם גם גיל חבריך – עדיין שני טורים של אנשים שהיית יקרה לליבם וזה כמובן כבר לא כולל את אלו שכבר לא איתנו.

בגלל אופי התקופה המורכבת והמשוגעת שאנו עוברים וחוסר היכולת לקיים שבעה, הפכו שיחות הטלפון האלו של הודעת הבשורה המרה, לשיחות של שבעה, כל אחד הרגיש שעליו לספר לי משהו על אמא וכולם כאחד הדגישו את הנתינה וטוב הלב שלך.

במשך כ-15 שעות שמעתי אנשים שונים, מתקופות שונות בחייך, מתארים אותך כאישה, שלמרות מהמורות לא מעטות שהיו לך בחייך, תמיד מצאת את הדרך להתגבר עליהן ולחיות את החיים עד תום. תמיד הלכת עם הלב שלך, גם כשזה לא התאים לרוח הזמן/המקום או דעותיהם של אחרים - והתוצאה: 91 שנים של חיים מלאים, מעניינים, מלאי הרפתקאות ומגוונים.

והנה מספר אנקדוטות:

במלחמת השחרור, כשאת ועדה סירני שירתתן כקצינות סעד בפלמ"ח ובין יתר תפקידיכן הייתן אמונות על הודעות למשפחות הנופלים על מות יקיריהן, התעוררתן לילה קפוא אחד בצריף שלכן בקרית ענבים ושמעתן

רחשים מחוץ לדלתכן. כשפתחתן אותה, גיליתם פלמ"חניקים שחזרו מן הקרב מסתופפים ליד הצריף, שוכבים על האדמה, מנסים למצוא קצת חום ומקום להניח את גופם הדואב, הקפוא מקור והעיף מעוד קרב, ללא כרית או שמיכה, ללא תנור שיחמם אותם. מיד אמרתן להם להיכנס לצריף שלכן, למיטות שלכן, שיוכלו לישון לילה אחד על מיטה, תחת שמיכה, ואתן הלכתן לכן לחפש איזו פינה בקיבוץ שבו תעבירו את הלילה – זו דוגמא לטוב ליבך שליווה אותך מאז ומעולם.

אומנם לא היה קל, אבל גם את "משפחת המלוכה הוינאית" – משפחת רוזנר – צלחת בהצלחה – נכנסת לשם כקיבוצניקית אזיאטית, כהגדרתם, ונשארת שם כמלכה.

כשהחלטת למרוד סופית בתנועה הקיבוצית ואחרי כ-6 שנות נישואין ומעבר של 4 מקומות מגורים עברתם את ואבא עם שלושתינו ואני תינוקת בת יומי, לקרית-גת כשבאמתחתכם שלדים של מיטות עבור חמישתנו ועוד מעט בגדים – זו היתה רוח התנועה אז, לא לתת ל"בוגדים" העוזבים את הקיבוץ יותר מדי – ולמרות זאת לא ויתרתם ובניתם לנו בית חם ואוהב בקרית-גת עם המון חברים שחלקם הכרתם שם וחלקם בעבר אבל אלו חברים שנשארו חברים עד עצם היום הזה – החבורה הקרית-גתית. כמה חוויות חווינו בשנים האלו – לא רק הדף הזה אלא גם ספר עב כרס לא יכילן.

למרות החממה הזו שהקמתם בקרית-גת, כשהציעו לכם לנסוע בשליחות לונצואלה, למרות שבחיים לא היית בחו"ל, לא הססתם רבות, ארזתם אותנו ואת המטלטלין ויצאנו להרפתקאה בארץ חדשה, שפה חדשה, הרגלים שונים ומשונים וחברים חדשים/ישנים. תוך זמן קצר, הייתם מרכז החבורה הישראלית, נסענו וטיילנו בכל פינה אפשרית ואבא החדיר בנו את חידק הכרת העולם ואת ואבא הפכתם ל"נוסע המתמיד" עוד הרבה לפני שהמציאו את המושג הזה.

כשחזרנו לארץ ולא כל כך הסתדר לנו לחיות בקרית-גת, לא היססתם והעברתם אותנו (פחות או יותר תוך רגע) לרחובות כשעוד שנה שלמה את ואבא נסעתם יום יום רחובות - קרית-גת לעבוד בה אך לתת לילדים שלכם לחיות ולגדול בעיר המדע (או עיר של אינטליגנטים, כמו שסבתא מיני היתה אומרת) – והנה לכם מאיפה בא לי הג'וק שממש לא נורא לגור בראש הנקרה ולעבוד בחולון – קטן עלי!

וכמובן, מיד התחברתם וחיברתם אותנו לחבורה של רחובות.

עברו להן כמה שנים ושוב – הצעה לשליחות נוספת בונצואלה, שוב אריזות, שוב חיים חדשים וחברים חדשים (חוץ מאריאל ומרלין, כל החבורה התחלפה לה בקראקס) אבל אתם תוך רגע – במרכז העניינים. הפעם היה לך קצת יותר מאתגר – בשנה הראשונה זהר בצבא בארץ, רני לומד בניו-יורק כמה חודשים עד שהצטרף אלינו ואני השובבה הרשמית אתכם בקראקס ובשנה השניה, זהר הגיעה לקראקס ורני חזר לארץ לקורס טיס. ואת אמא – ג'ינגלת בין קראקס לארץ להיות עם כולנו – קצת פה וקצת שם. הכירו לך את נעמי מימון בחצרים, שהיתה יותר קרובה בגיל לילדים שלך ומאשר אליך ותוך אפס זמן נעשיתן חברות וגרת אלצהם כשבאת לבקר את רני בארץ ובשנה השלישית אני חזרתי לארץ ואת, אבא וזהר נשארתם בקראקס ואת המשכת את חברותך בחוג הנוסע המתמיד בין הארץ לונצואלה – וזה מבלי להזכיר את פחד האימים שלך מטיסות!!! מעניין לאן הייתם מגיעים אם לא היית מפחדת לטוס?

שוב בארץ הקודש ואתם עוברים לחיפה, לעבודה של אבא ב-IDC ולהיות קרובה לעניק. אני זוכרת את הפעם הראשונה שהגעתי לסופ"ש בחיפה, לאחר שהתגייסתי ויום שישי בערב, הבית היה מלא חברים – כאילו מאז ומעולם גרתם שם ואספתם לכם לאט לאט חברים – אבל אצלכם זה תמיד היה בבום – אנשים נמשכו אליכם כמו פרפר לפרח.

הפעם התמדתם וגרתם בחיפה 36 שנים רצופות (אומנם גם שם בשתי דירות שונות - לא צריך להגזים עם ההתמדה, בכל אופן...).

שם גם הפכתם לסבא וסבתא והתחלתם לגדל את שמונת הנכדים שלכם וכשאני אומרת לגדל, אני מתכוונת לכך. מנסיעה באמצע הלילה מחיפה לבקעה כי למאיה יש חום, קייטנות לילדים בחופשים אצלכם, טיפול בנכדים כשאנחנו יוצאים לחופשות, נסיעות בר/בת המצווה עם כל משפחה ומשפחה לחו"ל, נופשים משפחתיים, גידולו של גיא, נער מתבגר בביתכם, כששניכם כבר עברתם את גיל השישים ועד נסיעות משפחתיות לחו"ל וזה רק על קצה המזלג וכמובן גם הביקורים התדירים שלכם אצלנו ואירוח של כולנו יחד אצלכם... ותוך כדי, אבא הקים את "רוזנר טורס" והתחלתם לחרוש את העולם לאורכו ולרוחבו.

בחיפה עזרת ללא מעט ילדים להגיע לדברים טריוויאליים כמו לכתוב ולקרוא, ילדים שלא היה להם סיכוי לפני כן. אני לא אשכח את היום ההוא שחזרת ממכון אפי או מבית רות (כבר לא זוכרת איזה מהם) וסיפרת בהתרגשות שחייל שלמדת אותו לקרוא אמר לך בהתרגשות: "המורה ריבה, עכשיו בזכותך אני סוף סוף מבין שהשלט הזה האדום עם הקשקוש הלבן זה קוקה קולה והשלטים האלו בפינות הרחוב, כתוב עליהם את שם הרחוב".

בתוך כל זה, התמודדת 4 פעמים עם סרטן ולא נתת לו להכריע אותך, נלחמת כמו נמרה לא ויתרת לא לו ולא לעצמך ויכולת לו ואז... הגיע האלצהיימר של אבא – באיזו מסירות טיפלת בו, לא עלה על דעתך ולו לרגע להוציא אותו מהבית, גם כשהיה קשה, והענקת לו חיים טובים עד הרגע האחרון. תמיד דאגת שיגיעו חברים לבקר אותך, שמרת על קשרים עם כל העולם – מהחברים מקרית-ענבים והפלמ"ח, יראון, צובה, דרך החבורה הקרית-גתית, החברים השונים מונצואלה, מרחובות וחיפה – כמה שעות טלפון היו לך ביום כדי לשמור על קשר עם כולם – אני בטוחה שהיה לך עוד מה ללמד את הדור הצעיר של היום מה זה להיות מחובר לטלפון 24/7 – את המצאת את זה!

ואז... הגיע רעננה. בת 81 התחלת פרק חדש בחיים. התאהבת כמו נערה בת 16, עברתם לגור ביחד והקמתם לכם בית מדהים ו... כן, שוב בקיבוץ – סגרת מעגל.

וכדי להמחיש את מה שהתחלת בגיל 81 – שני דברים קצרים

מישהי בשם גילה חמל מכברי כתבה אתמול ליעל, הבת של רעננה, את המילים הבאות:

שלום יעל יקרה. שמעתי הרגע שריבה נפטרה ועצוב לי. לצערי, לא פגשתי אותה בתקופה האחרונה, אך קל היה להתאהב בה - אשה חמה וחכמה עם הומור ממזרי ואירוניה - גם עצמית. ליבי איתכם ועם כל אוהביה. גילה

ועוד סיפור שאני אוהבת על אמא וכברי – קצת אחרי שאמא עברה לכברי ואני עוד גרתי בבניה, עבדתי יום אחד בסייבר ג'ים (חברה הקשורה לליאקום הממוקמת ליד חדרה). כשהגעתי ופגשתי שם את האנשים (שחלקם לא הכרתי) הזכרתי את זה שאני הגעתי כל הדרך מבניה, אז בחור שלא הכרתי בשם ברק דוידוביץ אמר לי ואני הגעתי מכברי. אמרתי

לו באמת? אמא שלי בדיוק עברה לגור שם. מי זו אמא שלך? שאל וענית, לא חושבת שאתה מכיר אותה, היא חדשה אבל אולי אתה מכיר את בן זוגה – רעננה. תגובתו של ברק היתה – "אמא שלך זו הפרגית שרעננה מסתובב איתה בחדר אוכל ומכיר אותה לכולם?" ואכן כן, אמא שלי זו הפרגית הזו – אומנם פרגית בת 81 אבל בנפש פנימה בת 16, הולכת יד ביד עם רעננה לכל מקום, מתערה בחברה הקיבוצית, בין חבריו הרבים ובמשפחתו, מתלווה אליו ומלווה אותו עד רגעיו האחרונים.

אומנם מאז שרעננה נפטרה כבר לא חזרת לעצמך אבל עדיין היית אמא וסבתא חמה ל-3 ילדיך, 8 נכדיך ו-16 ניניך וכל הנילוויים אליהם.

לראות את הילדים של מאיה ותומר, כמה הם קשורים אליך, לשמוע את נכדי שמתלוננים כל פעם שאני באה לבד או מתקשרת לבד, "איפה סבתא ריבה?" – זה אומר המון!

נגה כתבה לי לפני כמה ימים את ההודעה הבאה:

אני יודעת שאתם רוצים שהיא לא תסכול ואני מסכימה שזה העיקר עכשיו. בשיחה האחרונה שדברתי איתה אמרה לי: בקלפים פתוחים, אני יודעת שאני מתקרבת לסוף וחייתי חיים מלאים וטובים. במיוחד אני גאה בכל המשפחה שאחד אחד הם בני אדם.

חיבוק חזק

ודבר אחרון – גם את ריי, המטפל של אבא, קיבלת כמו בן בבית ויצרת איתו ועם זוגתו נטע קשרים מעולים וגרמת גם לכולנו לאהוב אותו וגם עם ג'י עשית זאת ועתה אומר מספר מילים באנגלית כדי שגם ג'י תבין.

Gi, I told you more than once that we were blessed to have you as my mother's Metapelet. It was not only that you looked after her like she was your own mother but we also knew that she was in the best hands that we could have asked for, we knew that we can trust you and we knew that she loved you like you were her own daughter. Thanks so much for taking care of her and thanks also for adding Nila to take care of her. Nila, that no one could ask for a more caring person than she is. You two were my mother's angles in her last days.

Thanks so much for last night when you, Nila and I set there and helped my mom pass away from this world as good as this journey can be.

Thank you, we really love you.

ואמא אהבה את ג'י ודאגה כל פעם להזכיר לי את זה, ניהלה איתה שיחות על חיייה, על משפחתה, חברה וכל זאת כשאמא מבוגרת ממנה ב-60 שנה.

הייתם צריכים לראות את המפגש בין שתיהן כשהחזרתי את אמא מבית החולים והן לא התראו חצי יום!

אומנם לא הזכרתי את זה במהלך כל מה שכבר כתבתי אבל כמובן שאמא גם שמרה על קשרים משפחתיים מעל ומעבר. דאגה לכולם, יצרה קשר אישי עם כל אחד ואחד ותמיד היתה מעודכנת בחייו של כל אחד מבני המשפחה הקרובה והמורחבת ואפילו המורחבת מאד כמו החוברסים והתנעזרים ומשפחותיהם של גיורא, ענת וצחי.

אמא, עכשיו שאת כבר בעולם שכולו טוב, אני מקווה שהבעיה שלך היא לג'נגל בין אבא לרעננה ואני סומכת עליך שתעשי את זה בצורה הטובה ביותר.

נוחי על משכבך בשלום... בעצם לא, נחת מספיק מאז שרעננה נפטרה... תשתוללי לך שם, איפה שאת לא נמצאת ותמצאי לך חברים חדשים, תעשי טוב לכל מי שסביבך ואנחנו נדאג למה ולמי שנשאר כאן.

אוהבת,

בתך הקטנה (כמו שתמיד אהבת להציג אותי)

עפרה